

Bijenpuzzel voor miljoenen bottelrozen

Tekst Gerit Moll, foto's Richard de Bruijn

Midden tussen de rijen bottelrozen staat bestuivingsimker Henri Boons met zijn bijenvolken. Duizenden en duizenden witte en roze bloemen verspreiden een lichte geur en lokken daarmee de bijen. Het gegons van de bijen klinkt hem ook na 42 jaar nog steeds als muziek in de oren en het is een feest om de bijen bezig te zien. Ze zijn druk in de weer met het werk waarin ze goed zijn: stuifmeel en nectar halen voor de jonge bijen in de kast.

Terwijl de bijen verwoed nectar proberen op te zuigen blijft het rijpe stuifmeel aan hun vacht plakken. Bij het bezoek aan een volgende bloem – wel tien bloemen per minuut – komt er vaak wat stuifmeel op de rijpe stempel en is de bestuiving een feit. De plant moet nu zelf voor de bevruchting zorgen om van elk bloemetje een rozenbottel te maken (zie ook *Bijen-*

houden 2021-4). De teler wil het liefst dat de bijen zoveel mogelijk bloemen bezoeken, want in tegenstelling tot bijvoorbeeld de appelteelt is er geen limiet aan het aantal bloemen dat bestoven mag worden. Het gaat hem om de takken met bottels. Hoe meer bottels aan een tak hoe beter de kwaliteit en hoe hoger de prijs op de bloemenveiling.

Bestuivingsklus

In de rozengaard waar Henri met zijn bijenvolken staat, staan struikrozen met meer dan twintig bloemen en haagrozen met meer dan dertig bloemen aan één tak. Elk bloemetje wordt door de bijen meermalen bezocht en dat levert honderden miljoenen bloembezoeken op. Het is maar goed dat onze honingbijen met duizenden werksters de bestuivingsklus in drie weken kunnen klaren!

Als het vroeg in de morgen voldoende licht is en de temperatuur hoog genoeg is, dan vliegen de bijen massaal op de bloesem van de bottelroos. Het stuifmeel is dan vers en nog vochtig van de morgendauw en dat heeft blijkbaar de voorkeur van de werksters. 's Middags is het een stuk rustiger in de rozengaard en vliegen de bijen op andere bloemen. Dat kun je zien aan de verschillende kleuren van het stuifmeel dat de bijen naar binnen brengen. Het stuifmeel van de bottelroos is lichtgeel, net als het stuifmeel van bijvoorbeeld de aardbei, appel en peer die ook bij de rozenfamilie (*Rosaceae*) horen.

Niet voor honing

Voor de honing hoeft de imker niet naar de bottelrozen te gaan, want de bottelroos geeft weinig nectar. Imkers zeggen dan dat 'de bijen net de kost halen': voldoende voor het volk, maar

Bestuivingsimker Henri Boons bij zijn bijenkasten

Rijen bottelrozen

er blijft niets over voor de imker. Het stuifmeel is minstens zo belangrijk voor een bijenvolk en dat is ruim voldoende beschikbaar in de bloeiende bottelrozen. Gelukkig vergoedt de bestuivingsvergoeding het werk van Henri en zijn bijen voor een optimaal bestuivingsresultaat en is Henri niet afhankelijk van de honingopbrengst. De teler rekent op de bijenvolken van de bestuivingsimker. Het mag natuurlijk niet gebeuren dat de imker geen bijenvolken kan leveren. De oogst zou dan grotendeels mislukken en de financiële belangen zijn groot. Daarom verzet Henri al heel wat werk vóórdat de bijenvolken nodig zijn in de boomgaarden.

Bijenpuzzel

Het bestuivingseizoen voor de buitenteelten begint eind maart als de perenbomen beginnen te bloeien. Er moeten dan al voldoende haalbijen zijn om de bestuiving te kunnen realiseren. Dit betekent dat deze haalbijen al in de eerste week van maart moeten zijn geboren en dat hun ei half februari gelegd moet zijn. En dan kan het zomaar nog flink vriezen of is er nog geen voorjaardracht beschikbaar. De natuurlijke ontwikkeling van een volk is afhankelijk van het weer en de beschikbare dracht: hoe meer nectar en stuifmeel er in de kast komt hoe meer eitjes er gelegd worden. Kortom het is

een hele puzzel voor Henri om dit allemaal op elkaar afgestemd te krijgen en het vraagt flink wat vakmanschap om de volken op tijd op sterkte te hebben. Het moeten actieve, gezonde volken zijn met minimaal acht ramen bijen, broed in alle stadia en een leggende koningin. Om dit te bereiken is Henri al in de winter bezig om volken te selecteren op omvang, begint hij in februari met het voeren van suikerdeeg, verenigt hij op tijd de zwakkere volken met de jonge volken van het jaar ervoor en reist hij met de volken naar geschikte drachten.

De volken die begin juni voor de bestuiving van bottelrozen ingezet worden, mogen niet in zwermstemming komen, want dan is de koningin en een groot deel van de werksters immers verdwenen en zijn er dus veel minder bijen beschikbaar voor de bestuiving. Om dit te voorkomen maakt Henri op tijd vegers van deze volken en als de eerste bloei van de

bottelrozen zich aandient zijn ze op volle sterkte en klaar om aan het werk te gaan.

Als de bestuivingsklus is geklaard en de bevruchting is geslaagd, dan mag het resultaat gezien worden! Takken vol met prachtig roodgekleurde rozenbottels worden in menig boeket gebruikt of verwerkt in decoratieve kransen. Na gebruik binnenshuis kunnen de takken en kransen met rozenbottels dienen als wintervoer voor de vogels. ●

Jaarlijks worden er circa zeven miljoen takken met rozenbottels verhandeld. Hiervan worden er circa vier miljoen takken in Nederland geproduceerd. Om dit te bereiken zijn in drie weken tijd bijna één miljard bloemen succesvol bestoven. De consumentenwaarde bedraagt naar schatting circa 17 miljoen euro.

Bron: Royal Flora Holland